

'Pak de kleine signalen op, praat erover!'

Beschreven T-shirts, onderdeel van de manifestatie 'Amsterdam-Oost hangt de vuile was buiten', vanmiddag op het Javaplein.

Ted Kloosterboer

Zwijg niet over kindermishandeling, maar praat erover. Ted Kloosterboer (52) van stichting Praat, zelf mishandeld als kind, geeft trainingen aan volwassenen om kindermishandeling te herkennen.

HANNELOES PEN

Open en bloot praten over kindermishandeling. Het gebeurt maar zelden en dat maakt het geheim alleen maar groter. "Het is onze overtuiging om over mishandeling te praten. Dat is de enige manier om het te stoppen. Kindermishandeling gedijt op geheimhouding. Zowel daders als kinderen weten echter dat het niet klopt," zegt Ted Kloosterboer van stichting Praat, die samen met de Wijkacademie Opvoeden

Amsterdam Oost vandaag de manifestatie 'Amsterdam-Oost hangt de vuile was buiten' organiseert. Theatergroep Blik Bijzonder deelt op het Javaplein in de Indische Buurt wasgoed uit waarop ervaringen met kindermishandeling geschreven kunnen worden.

Kloosterboer is zelf als kind mishandeld. Op voorlichtingsbijeenkomsten wil ze 'het goede voorbeeld geven'. Ze vertelt over haar jeugd waarin ze van haar vijfde tot achtste jaar door haar vader seksueel is misbruikt. Ze was het jongste kind in een gezin van zes kinderen. "Mijn vader was driftig, een nare man met boze ogen. Nadat hij me de eerste keer had misbruikt, zei hij dat ik het aan niemand mocht vertellen. Iedereen zou boos op me worden en me alleen laten. Ik stond te schudden van schrik."

Kloosterboer, hovenier van beroep, werd een tot drie keer per week door haar vader, een akkerbouwer, verkracht. Toen haar ouders gingen scheiden, hield het misbruik op.

"Mijn moeder mishandelde me psychisch. Ik heb het vermoeden dat zij van het misbruik af wist. Gelukkig had ik een oom en tante die me vaak opvingen. Nee, ik heb er nooit over durven praten. Ook niet met hen. Op mijn 27ste ging ik in therapie nadat ik volledig was ingestort. Na tien jaar therapie ben ik erover gaan praten."

Stichting Praat - het bestuur wordt onder meer gevormd door kinderen-jeugdpsychiater Harry Vink en GZ-psycholoog Harriet Hofstede - geeft voorlichting aan studenten social work van de Hogeschool van Amsterdam, medewerkers van kinderopvang Partou, onderwijzers van basisscholen (onder meer de Flevoparkschool) en vrijwilligers van Buurthulp Oost. "Wij werken buurtgericht, omdat we het gehele sociale netwerk rondom kinderen

op de hoogte willen brengen. Hoe herkennen ze kindermishandeling, waar moeten ze op letten? Welke vormen bestaan er? Soms zijn het kleine dingen die veel zeggen. Het is vaak een optelsom. Is een kind heel teruggetrokken of loopt het 's winters nog in een zomerjasje. Pak die kleine signalen op en praat met de kinderen en ouders."

De stichting leidt volwassenen die zelf slachtoffer van kindermishandeling zijn geweest op om scholen en instellingen in het hele land voor te lichten. "In Oost zijn we nog anderhalf jaar bezig. We schrijven nu alle scholen, huisartsen, gezondheidscentra, buitenschoolse opvang, buurtwerkers en sportverenigingen aan om voorlichting te kunnen geven."

In Nederland worden elk jaar 119.000 kinderen mishandeld. Gemiddeld vijftig sterven zelfs aan de gevolgen. Het Amsterdams Meldpunt Kindermishandeling krijgt per jaar rond de achthonderd meldingen. Er zijn vijf wijken in de stad waar het aantal meldingen van kindermishandeling het hoogst is: Oud-Noord, Bos en Lommer, De Baarsjes, Bijlmer en de Indische Buurt. "In Oost heerst veel armoede en werkloosheid. Dat zijn risicofactoren voor kindermishandeling. Ouders hebben stress en reageren af op hun kinderen."

Kloosterboer heeft een reader samengesteld waarin de verschillende vormen van mishandeling aan bod komen: van slaan en schoppen van het kind, het toebrengen van brandwonden, geen goede kleding geven, te weinig aandacht schenken of uitschelden tot seksueel misbruik. Ook een lijst met signalen van mishandelde kinderen: ze zijn passief, apathisch, erg nerveus, agressief, wantrouwend of overdreven afhankelijk tegenover volwassenen. "Getraumatiseerde

kinderen zijn vaak herkenbaar aan een krampachtige houding, hoog opgetrokken schouders en de armen tegen het lichaam gedrukt."

Er is een stappenplan ontwikkeld. "Geef het kind extra aandacht. Praat erover met collega's en met het kind zelf. Vraag bijvoorbeeld waarom het zo verdrietig is. Daarna kun je het misbruik gaan melden als je je zorgen blijft maken."

Kloosterboer vindt dat ze er zelf 'goed is uitgekomen'. "Mishandelde kinderen die er vrij goed uit zijn gekomen, hadden, net als ik, een tante Ger en oom Dick. Zij waren kinderloos en namen me mee naar de bioscoop of uit kamperen. Ze gaven me complimenten waardoor ik me goed voelde. Het is erg belangrijk dat je iemand hebt die je opvangt in die tijd."

Naziha, pedagogisch medewerker bij een voorschool in Oost heeft de training van stichting Praat gevolgd. Na de training ontdekte ze dat een jongetje van drie jaar in haar groep werd verwaarloosd. Ze wist de mishandeling te stoppen. Naziha: "Ik had een kind in de groep dat na drie weken nog niet gewend was. Hij was teruggetrokken en bleef huilen. Zijn moeder bracht hem vaak te laat en hij kwam altijd heel moe over. Ik sprak erover met een collega en we zijn samen voorzichtig met de moeder gaan praten. We spraken er open en eerlijk over zonder haar meteen te veroordelen. Ze vertelde dat hij thuis altijd laat mocht opblijven, niet aan tafel hoefde te blijven zitten bij het eten en zelf bepaalde wanneer hij naar de voorschool ging. Alles kon en mocht; hij was het prinsje. Ze stelde geen grenzen, veiligheid en structuur ontbraken voor hem. Ik heb haar gezegd dat zij het als verwennen ziet maar dat het verwaarlozing is en dus een vorm van kindermishandeling. Zelf had ze dat niet in de gaten. Uiteindelijk was ze blij dat we haar erop aanspraken. Ze heeft haar manier van opvoeden veranderd en wij zagen hoe het jongetje veranderde."

Mishandeling in cijfers

In Nederland worden jaarlijks 119.000 kinderen en jongeren tussen de 0 en 18 jaar (3,4 procent van het totaal) blootgesteld aan een vorm van kindermishandeling.

In Amsterdam is dat 5,6 procent. Het komt vooral voor in Bos en Lommer, Oud-Noord, De Baarsjes, Indische Buurt en de Bijlmer.

Het Amsterdams Meldpunt Kindermishandeling krijgt jaarlijks rond de 800 meldingen binnen.

Het betreft voornamelijk emotionele verwaarlozing, inclusief getuige zijn van huiselijk geweld en verwaarlozing van onderwijs (36 procent) en fysieke verwaarlozing (24 procent).

Daarna volgen fysieke mishandeling (18 procent), emotionele mishandeling (11 procent) en seksueel misbruik (4 procent).

Het aantal meldingen van mishandeling is gestegen. In 2005 ging het om ruim 107.000 kinderen en jongeren. Door meer aandacht zijn professionals alerter geworden op de signalen van kindermishandeling en rapporteren zij eerder. Het feitelijke aantal slachtoffers is vermoedelijk gelijk gebleven.

Het risico op kindermishandeling is ruim acht keer groter in gezinnen met zeer laag opgeleide ouders en vijf keer groter wanneer beide ouders werkloos zijn. Het risico is groter bij eenoudergezinnen, gezinnen met drie of meer kinderen en stiefgezinnen. Ook een allochtone achtergrond is een verhoogd risico.

Bron: Nederlands Jeugd Instituut